

Nr 133.

Av herr **Petrén, Alfred, m. fl.** rörande ändringar i den av
*Kungl. Maj:t föreslagna lönestaten för sjukvårds- och
ekonomipersonal vid statens hospital och asyler.*

En närmare granskning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny definitiv löneroglering för befattningshavare vid hospital och asyler ger vid handen, att densamma i vissa hänseenden innebär en försämring. Sålunda hava åtskilliga till ekonomipersonalen hörande befattningshavare, vilka genom 1918 års löneroglering blevo fast anställda, uti det nu föreliggande förslaget åter upptagits såsom *icke ordinarie*. Och vad löneförmånerna beträffar, hava dessa för åtskilliga grupper inom såväl sjukvårds- som ekonomipersonalen upptagits till mindre belopp än de genom nämnda provisoriska löneroglering erhållna lönerna. *Minskningen i löneförmåner* gäller dock icke de kvinnliga befattningshavarna, vilka allmänt synas ha fått ökade löner, utan allenast manliga befattningshavare. En här bifogad tablå upptager en jämförelse beträffande såväl begynnelselönen som slutlönen mellan nuvarande lönestat och Kungl. Maj:ts förslag för ortsgrupp A. I denna tablå har avdrag för in natura erhållen bostad med bränsle och lyse gjorts med 1,000 kronor för befattningshavare, vilkas bostad plägar utgöras av tre rum och kök, med 750 kronor, där bostaden utgöras av två rum och kök, samt med 500 kronor, där den utgöras av allenast ett rum och kök. Som av denna tablå framgår, blir visserligen begynnelselönen i allmänhet höjd även för de manliga befattningshavarna, men nästan genomgående erhålla dessa i de lägre ortsgrupperna mindre slutlönen än vad de nu hava. Denna jämförelse gäller emellertid endast själva grundlönen. Därtill kommer så även den minskning i löneförmåner, som uppstår därigenom, att befattningshavare tillhörande verk, som kommit i åtnjutande av definitiv löneroglering, erhålla proportionsvis mindre dyrtidstillägg än andra stats-tjänare, i det att detta enligt Kungl. Maj:ts proposition angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst (nr 84) efter sådan löneroglering skall beräknas efter ett grundtal, som är 20 lägre än det tal,

som eljest ligger till grund för beräkning av dyrtidstillägget, samt utgå allenast för 80 procent av avlöningsförmånerna. Med denna starka reducering av dyrtidstillägget utöver vad som betingas av prisindex' sjunkande, torde minskningen i löneförmåner enligt Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag komma att för åtskilliga befattningshavare gälla även de till högre ortsgupper hörande.

Inom *sjukvårdspersonalen* hava löneförmånerna för uppsyningsman av 2:dra klass blivit mest reducerade. Enligt nuvarande lönestat har sådan befattningshavare en slutlön på 3,000 kronor, medan slutlönen för denne tjänsteman, då avdraget för in natura erhållen bostad med bränsle och lyse sättes till 750 kronor, inom de olika ortsgupperna kommer att variera mellan 2,490 och 3,354 kronor. I betraktande av den extra reducering av dyrtidstillägget, som blir en följd av den definitiva löneregleringen, skulle icke ens den, som komme i åtnjutande av sistnämnda slutlön, få de löneförmåner, som en uppsyningsman av 2:dra klass med slutlön nu har. Enligt Kungl. Maj:ts förslag reduceras de olika graderna av uppsyningsmän från nuvarande 3 till 2, men som av det ovan anförda framgår, innebär denna reducering i själva verket, att icke 3:dje gradens utan 2:dra gradens uppsyningsmän slopas. Då emellertid enligt vårt förmenande reduceringen bör ske genom uppflyttning av nuvarande 3:dje gradens uppsyningsmän, få vi föreslå, att uppsyningsman av 2:dra klass, som enligt förslaget placerats två lönegrader lägre än uppsyningsman av 1:sta klass, uppflyttas en lönegrad eller från B 5 till B 6. Av de förutvarande fem uppsyningsmännen av 2:dra graden skola enligt Kungl. Maj:ts förslag de tre uppflyttas i 1:sta klass. Det synes oss dock rimligt att även de två återstående av nämnda grad, uppsyningsmannen vid Härnösands hospital och uppsyningsmannen vid Nyköpings hospital, uppflyttas i 1:sta klass, då även en uppsyningsman vid ett mindre hospital, där det ej finnes mer än en sådan befattning, har lika krävande arbete som en uppsyningsman av 1:sta klass vid de hospital, där det finnes två eller flera uppsyningsmän anställda.

Som en konsekvens av här framställda ändringsyrkanden beträffande uppsyningsmännen följer, att även förestånderska av 2:dra klass, vilken enligt Kungl. Maj:ts förslag är placerad två lönegrader lägre än förestånderska av 1:sta klass, uppflyttas en lönegrad eller från C 4 till C 5, samt att förestånderskan vid såväl Härnösands som Nyköpings hospital uppflyttas till förestånderska av 1:sta klass.

Vad överskötarebefattning beträffar har slutlönen, efter avdrag för in natura erhållen bostad med bränsle och lyse, för sådan enligt Kungl. Maj:ts förslag ävenledes i flera ortsgupper blivit lägre än den nu för

förste skötare utgående slutlönen. Räknas så med, att det särskilda ansvarsarvode, som hittills utgått, enligt förslaget bortfaller, samt att minskningen av dyrtidstillägget efter löneregleringen blir proportionsvis större, kommer minskningen av löneförmånerna att gälla även de högre ortsgrupperna. Den föreslagna löneregleringen innebär sålunda för överskötarna tydligen en försämring i löneförmåner. Till förekommande härav vilja vi därför föreslå, att överskötarna uppflyttas en lönegrad eller till B 5. Rättvisan kräver emellertid att då även skötarna, som i Kungl. Maj:ts förslag placerats i lönegraden B 2, uppflyttas en lönegrad eller till B 3. För en sådan uppflyttning gjordes också inom löneregleringskommittén yrkande icke endast av skötarnas representant utan även av kommitténs läkarrepresentant, överläkaren E. Lauritzen. Då frågan senast behandlades i riksdagen, framhölls också av såväl utskottet som i särskilda yttranden uti kamrarna, att bland de frågor, som vid en definitiv lönereglering borde beaktas, vore bland annat en förbättring av avlöningsförmånerna för skötarna, fast tiden då icke medgav någon omarbetning av det föreliggande förslaget.

Även inom *ekonomipersonalen* bör uppflyttning till högre lönegrad ske för åtskilliga befattningshavare. Sålunda hava maskinmästare fått en väl låg placering å löneskalan i förhållande till det ansvarsfulla och krävande arbete, som åligger dem och som kräver ingående teknisk sakkunskap. Hospitalens maskinmästare handhava förutom 1 å 2 högtrycksångcentraler i regel ett flertal andra värmecentraler av olika system samt erforderligt maskineri såväl för kraftalstring som för generering av den inom anläggningarna behövlige elektriska energin, varjämte de ha den maskinella och värmetekniska uppsikten över hospitalens tvätt- och badinrättningar samt köksavdelningar ävensom den direkta ledningen av de mekaniska reparationsverkstäderna. Ut i Kungl. Maj:ts förslag, som omfattar två klasser av maskinmästare, är sådan av 1:sta klass placerad i 7:de lönegraden och maskinmästare av 2:dra klass i 6:te lönegraden. Denna placering är lägre än den, som kommit liknande befattningar inom andra verk till del. Sålunda har maskinmästare vid statens vattenfallsverk placerats i 8:de lönegraden och lokomotivmästare vid statens järnvägar i 9:de lönegraden. Därvid är ock att märka, att nämnda befattningshavare hava teknisk överledning på platsen, medan hospitalens maskinmästare måste helt på eget ansvar och initiativ omhänderväsa sitt arbete. Då det därför är av synnerlig stor betydelse, att dessa viktiga platser för framtiden bli rekryterade på ett för anstalterna fullt betryggande sätt, vilja vi föreslå, att befattningshavarna i fråga uppflyttas en lönegrad, maskinmästare av 1:sta grad sålunda från B 7 till B 8 och

maskinmästare av 2:dra grad från B 6 till B 7. Utan en sådan uppflyttning skulle ock åtskilliga maskinmästare få sina löneförmåner reducerade genom löneregleringen.

Likaledes måste det anses befogat, att trädgårdsmästare och befallningsmän uppflyttas en lönegrad eller från B 5 till B 6. Även dessa platser äro nämligen synnerligen viktiga, då det beror på trädgårdsmästarens och befallningsmannens lämplighet för sin uppgift, vilket utbyte som erhålles av hospitalets trädgård respektive jordbruk. De böra också, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, i lönehänseende vara likställda med uppsyningsman av 2:dra klass, varför den för sådan föreslagna uppflyttningen bör ha deras uppflyttning till konsekvens. I detta sammanhang må i övrigt erinras om, att trädgårdsmästaren vid Nyköpings hospital genom senaste löneregleringen blev degraderad till »biträde i trädgård och jordbruk» med väsentligt minskad avlöning. Följden härav blev den, att den förutvarande trädgårdsmästaren flyttade och att någon person med trädgårdsvana sedan icke velat stanna där, utan att det blivit täta ombyten på platsen. Enligt det nu föreliggande förslaget skulle han ytterligare degraderas genom att icke ens erhålla rätt till ordinarie anställning utan endast bli extra befattningshavare. Då det emellertid måste anses vara ett statens intresse, att även denna hospitalsträdgård blir skött av för uppgiften kompetent person, men detta icke kan beräknas bli fallet med mindre platsen blir ordinarie med för trädgårdsutbildad person skäligen avlöning, få vi föreslå, att det för Nyköpings hospital uppföres en trädgårdsförman med placering uti lönegrad 5.

Beträffande hantverksföreståndare föreslogs i motion vid 1918 års löne-reglering, att alla sådana befattningshavare skulle höra till en och samma grupp samt uppbära samma avlöning som hantverksföreståndare av första graden. I sådan riktning hava också vid skilda tillfällen såväl svenska hospitalspersonalens förbund som svenska hospitalens ekonomipersonals förbund yttrat sig. Löne-regleringskommittén har visserligen i sitt förslag bibehållit graderingen men ansett en vidare utredning, vilka hantverksföreståndare böra hänföras till 1:sta klass och vilka till 2:dra, vara nödig. Enligt vårt förmenande kan emellertid en sådan uppdelning aldrig bli rättvis. Frågan torde därför bäst böra lösas genom att samtliga hantverksföreståndare sammanföras i en grupp och att de erhålla den för hantverksföreståndare av 1:sta klass föreslagna lönen. Då sålunda alla hantverksföreståndare enligt vårt förslag skulle komma i 5:te lönegraden, böra hantverkarna, vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag placerats två lönegrader lägre än hantverksföreståndare av 2:dra klass, även uppflyttas en lönegrad eller från B 2 till B 3. Detta torde också vara

en nödig konsekvens av den föreslagna uppflyttningen av skötarna, med vilka hantverkarna enligt Kungl. Maj:ts förslag jämställts. Då eldare av 1:sta graden och chaufförer bära, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, vara placerade i samma lönegrad som hantverkare, föreslå vi även för dessa befattningshavare uppflyttning i 3:dje lönegraden. Slutligen få vi föreslå uppflyttning av föreståndare i stall, ladugård och svinstall, vilka placerats en lönegrad lägre än sistnämnda befattningshavare, från 1:sta till 2:dra lönegraden.

Som ovan framhållits innebär Kungl. Maj:ts föreliggande förslag en betydande försämring därutinnan, att åtskilliga till ekonomipersonalen hörande befattningshavare degraderas från ordinarie med fast anställning till icke ordinarie. Detta har motiverats därmed, att enligt förslaget skulle även med extra ordinarie anställning kunna följa åtskilliga av de förmåner, som förut endast kommit ordinarie tjänstemän till del, såsom avlöning under sjukdom m. m. Om åtgärden med hänsyn härtill möjligen kan låta försvara sig i fråga om de kvinnliga befattningshavarna, då sådana ju på grund av giftermål eller andra omständigheter icke alltid stanna i sina tjänster till pensionsåldern, så måste däremot invändning göras mot att manliga befattningshavare, som en gång uppförts som ordinarie, berövas förmånen av fast anställning, då detta medför ej endast den olägenheten, att de själva icke få lagstadgad pension utan även att i händelse av dödsfall deras änkor och barn icke få någon pensionsrätt. Vi måste fördenskull påyrka, att såväl nattvakter som manligt biträde i trädgård och jordbruk få bibehållas vid ordinarie anställning och att de därvid placeras i 1:sta lönegraden.

Slutligen ha vi en ändring att föreslå beträffande *pensionsåldern* för en del av sjukvårdspersonalen. I fråga om denna bestämdes vid 1919 års lagtima riksdag, att det för erhållande av hel pension skulle fordras 60 levnads- och 30 tjänstår för manliga befattningshavare samt 55 levnads- och 25 tjänstår för kvinnliga befattningshavare. De för utredning angående personalens vid statens sinnessjukanstalter uppförande på ordinarie stat tillkallade kommitterade, vilka år 1912 avgåvo sitt betänkande, hade emellertid föreslagit, att överskötare och skötare skulle erhålla pensionsrätt vid fyllda 55 levnadsår och efter 25 tjänstår samt översköterska och sköterska vid fyllda 53 levnadsår och efter 25 tjänstår. Icke endast hospitalspersonalen har enhälligt yrkat på fastställande av denna lägre pensionsålder för överskötare och skötare, utan även medicinalstyrelsen har uttalat sig härför. I yttrande den 11 november 1918 anförde nämligen medicinalstyrelsen i denna fråga följande:

»Styrelsen delar till fullo den av de sakkunniga uttalade åsikten om behovet och nödvändigheten av, att den vid sinnessjukvården verk samma personalen får rätt till pension vid en jämförelsevis tidig levnads- och tjänsteålder. Erfarenheten har visat, att vederbörande vid inträde i den hittills bestämda pensionsåldern endast i enstaka fall besuttit nödig fysisk hälsa och andlig vakenhet för vidare tjänstgöring. I de allra flesta fall, särskilt då det gällt sköterskor, hava de varit så nedsatta i fråga om tjänsteförmåga, att en fortsatt tjänstgöring icke gärna skulle tillstyrks. I ovannämnda, av medicinalstyrelsen utfärdade grunder för beräkning av årligt underhåll åt ifrågavarande personal har levnads- och tjänsteåldern fastställts med hänsyn till vunnen erfarenhet om personalens minskade tjänstduglighet vid uppnående av den i desamma bestämda åldern.»

I likhet med den av hospitalspersonalen och medicinalstyrelsen hävdade uppfattningen få vi alltså föreslå, att överskötare och skötare erhålla hel pension efter 55 levnads- och 25 tjänstår samt översköterska och sköterska efter 53 levnads- och 25 tjänstår.

I anslutning till vad här ovan blivit anfört få vi sålunda påyrka följande ändringar uti Kungl. Maj:ts förslag beträffande definitiv löne- reglering för sjukvårds- och ekonomipersonalen vid hospital och asyler:

att uppsyningsman av 2:dra klass uppflyttas i lönegrad B 6 och att uppsyningsmannen vid såväl Härnösands som Nyköpings hospital överflyttas från 2:dra till 1:sta klass,

att förestånderska av 2:dra klass uppflyttas i lönegrad C 5 och att förestånderskan vid såväl Härnösands som Nyköpings hospital överflyttas från 2:dra klass till 1:sta klass,

att överskötarna uppflyttas i lönegrad B 5 och skötarna i lönegrad B 3,

att maskinmästare av 1:sta klass uppflyttas i lönegrad B 8 och maskinmästare av 2:dra klass i lönegrad B 7,

att trädgårdsmästare och befallningsman uppflyttas i lönegrad B 6 och att det vid Nyköpings hospital uppföres en trädgårdsförman med placering i lönegrad B 5,

att alla hantverksföreståndare sammanföras i en grupp, som placeras i lönegrad B 5,

att hantverkare, chaufförer och eldare av 1:sta klass uppflyttas i lönegrad B 3 samt föreståndare i stall, ladugård och svinstall i lönegrad B 2,

att nattvakt samt manligt biträde i trädgård och jordbruk bibehållas å ordinarie stat och placeras i lönegrad B 1,

samt att överskötare och skötare erhålla hel pension efter 55 levnads- och 25 tjänstår samt översköterska och sköterska efter 53 levnads- och 25 tjänstår.

Stockholm den 24 mars 1922.

Alfred Petré.

J. P. Johansson.

Gustaf Strömberg.

Ivan Pauli.

Teodor Julin.

Bilaga.

**Tablå rörande förslag till löneroglering för befattningshavare vid
hospital och asyler.**

Sjukvårdspersonal.

Befattning.	Nu gällande lönestat.		Enligt Kungl. Maj:ts förslag betr. A-ort.	
	Begyn- nelslön.	Slutlön.	Begynnelselön.	Slutlön.
Uppsyningsman av 1:sta klass.....	1,950	3,400	3,240—1,000 = 2,240	4,260—1,000 = 3,260
" " 2:dra " 	1,800	3,000	2,580— 750 = 1,830	3,240— 750 = 2,490
" " 3:dje " 	1,650	2,700		
Överskötare.....	1,500	2,400	2,340— 750 = 1,590	2,880— 750 = 2,130
Skötare.....	1,260	1,950	2,100— 500 = 1,600	2,580— 500 = 2,080

Ekonomipersonal.

Maskinmästare av 1:sta klass.....	2,100	3,400	3,240—1,000 = 2,240	4,260—1,000 = 3,260
" " 2:dra " 	1,800	3,000	2,880—1,000 = 1,880	3,660—1,000 = 2,660
Maskinist " 1:sta " 	1,500	2,400	2,580— 750 = 1,830	3,240— 750 = 2,490
" " 2:dra " 	1,380	2,100	2,340— 750 = 1,590	2,880— 750 = 2,130
Hantverksförest. 1:sta " 	1,650	2,700	2,580— 750 = 1,830	3,240— 750 = 2,490
" " 2:dra " 	1,500	2,400	2,340— 750 = 1,590	2,880— 750 = 2,130
Trädgårdsmästare.....	1,650	2,700	2,580— 750 = 1,830	3,240— 750 = 2,490
Befallningsman.....	1,650	2,700	2,580— 750 = 1,830	3,240— 750 = 2,490
Hantverkare.....	1,260	1,950	2,100— 500 = 1,600	2,580— 500 = 2,080
Chaufför.....	1,260	1,950	2,100— 500 = 1,600	2,580— 500 = 2,080
Eldare av 1:sta klass.....	1,260	1,950	2,100— 500 = 1,600	2,580— 500 = 2,080
" " 2:dra " 	1,020	1,650	1,980— 500 = 1,480	2,460— 500 = 1,960
" " 3:dje " 	960	1,500		
Magasinföreståndare.....	1,140	1,800	2,220— 500 = 1,720	2,730— 500 = 2,230
Föreståndare i stall, ladugård och svinstall.....	1,020	1,650	1,980— 500 = 1,480	2,460— 500 = 1,960
Post- och stadsbud.....	1,020	1,650	2,100— 500 = 1,600	2,580— 500 = 2,080